

YttrandeDatum
2019-10-14
Ert datum
2019-07-02Dnr
STY 2019-483
Er referens
Ju2019/02411/L4Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L4@regeringskansliet.se

Promemorian En strängare syn på vapenbrott och smuggling av vapen och explosiva varor (Ds 2019:14)

Allmänt

Tullverket välkomnar utredningens förslag. Det är positivt att utredningen föreslår en separat reglering av smuggling av vapen och smuggling av explosiv vara i lagen (2000:1225) om straff för smuggling (smugglingslagen) där svårhetsgraden bl.a. blir grov och synnerligen grov vapensmuggling och motsvarande för smuggling av explosiv vara.

Ekvivalens mellan straffbestämmelserna

Tullverket ser det som mycket viktigt, i syfte att skapa ekvivalens mellan straffbestämmelserna i vapenlagen (1996:67), lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) och smugglingslagen, att den föreslagna separata regleringen av smuggling av vapen och smuggling av explosiv vara införs i smugglingslagen. Enligt utredningens förslag blir minimistraffet för det grova brottet två år och för det synnerligen grova brottet fyra år vilket kommer att medföra att straffbestämmelserna i nämnda lagar likställs och ger Tullverket samma möjligheter som Polismyndigheten att använda hemliga tvångsmedel vid misstanke om grov eller synnerligen grov smuggling av skjutvapen eller explosiv vara. Minimistraffen medför automatisk häktning om inte synnerliga skäl talar emot.

LBE

Tullverket välkomnar det förtydligande som föreslås i 30 § LBE som gör att lagen blir subsidiär till smugglingslagen oavsett om brottet mot tillståndsplikten omfattas av 28, 29 eller 29 a §§. Idag innebär 29 a § LBE beträffande det grova eller synnerligen grova brottet mot tillståndsplikten att smugglingslagen inte blir tillämplig. Detta medför att det kan uppstå märkliga situationer vid påträffande av explosiva varor såsom handgranater. Bedömningen om brottet ska anses vara av normalgraden, grovt eller synnerligen grovt enligt LBE är beroende av i vilken miljö som den explosiva varan påträffas, vilket kan ge tolkningsbesvär i varje enskilt fall.

Subsidiaritetsprincipen som gäller i dag mellan LBE och smugglingslagen innebär också att den som olovligen för in explosiva varor inte kan ställas till ansvar för smugglingsbrott, då

brottet mot tillståndsplikten ligger på mottagare / ägare. Därför är det positivt att smugglingslagen får företräde.

Inregränslagen och tullagen

Utredningen föreslår ändringar i lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen (inregränslagen) och tullagen (2016:253) vilket medger att spärrar i post- och kurirflödet kan läggas på skjutvapen och explosiva varor. Ändringen är efterfrågad av Tullverket.

Befordringsföretagen blir skyldiga att rapportera till Tullverket om en försändelse antas innehålla skjutvapen eller explosiva varor. Ändringen är positiv och bör kunna leda till att en större mängd vapen och explosiva varor upptäcks i dessa flöden. Tullverket ser också positivt på förslaget om tystnadsplikt vid kvarhållande av försändelser för personal inom postverksamhet och kurirföretag.

Postlagen

Tullverket är också positivt till förslaget till ändring i 2 kap. 16 § postlagen (2010:1045) som innebär att den som bedriver postverksamhet ska bistå Tullverket i kontroll av postförsändelser som misstänks innehålla skjutvapen och explosiva varor. Såsom föreslås för befordringsföretagens rapporteringsskyldighet enligt 12 § inregränslagen och 4 kap. 18 § tullagen bör detta arbetssätt kunna leda till att en större mängd vapen och explosiva varor upptäcks jämfört med i dag.

Förlängning av beslut om kvarhållande

Utredningen föreslår en tidsbegränsning för beslut om kvarhållande av en postförsändelse eller av en försändelse förmedlat av ett kurirföretag i 11 § inregränslagen och 4 kap. 22 § tullagen, vilket är positivt. Det förekommer fall när en försändelse inte kommer inom en månad från den dag beslutet om kvarhållande fattades, men det fortfarande finns anledning att anta att varorna ska komma inom kort. Därför borde det även införas en möjlighet till förlängning av beslutet om kvarhållande och i så fall ska en ny prövning av beslutet göras.

Redaktionell ändring

Enligt 11 § inregränslagen och 4 kap. 22 § tullagen ska beslutet om kvarhållande prövas av chefen för Tullverket eller chefen för Tullverkets rättsavdelning. Enligt 28 § smugglingslagen ska ett beslut om särskild kontroll prövas av Tullverkets chef eller av verkets chefsjurist. Eftersom utredningen föreslår ändringar i detta lagrum bör begreppet chefsjurist även här ändras till chefen för Tullverkets rättsavdelning i konsekvens med nämnda ändringar i inregränslagen och tullagen.

Kvalifikationsgrunden att gärningen ägt rum i en kriminell miljö

I promemorian föreslås att det i såväl vapenlagen som LBE införs en ny kvalifikationsgrund som innebär att det vid bedömningen av om vapenbrottet eller brottet mot tillståndsplikten för explosiva varor är grovt särskilt ska beaktas om vapnet respektive den explosiva varan har innehaft eller hanterats i en kriminell miljö. Begreppet kriminell miljö bör enligt utredaren innefatta alla platser där kriminell verksamhet bedrivs eller där kriminellt belastade personer uppehåller sig. Som exempel tas situationen då ett vapen eller en explosiv vara anträffas i ett fordon i vilket kriminellt belastade personer färdas.

Motsvarande kvalifikationsgrund föreslås inte för bedömningen av om brottet vapensmuggling är grovt. Som skäl för detta anges i promemorian endast kortfattat att de kvalifikationsgrunder som anger på vilken plats eller i vilken miljö innehavet eller hanteringen har skett inte är relevanta för smugglingsbrottet. Tullverket ifrågasätter denna bedömning. Enligt Tullverkets erfarenhet förekommer det att start- och gasvapen som är tillståndspliktiga i Sverige, men inte i stora delar av Europa, smugglas in i originalskick för att sedan byggas om till skarpa vapen på plats i Sverige. Ombyggda start- och gasvapen utgör en väsentlig del av antalet vapen som tas i beslag i brottsutredningar i Sverige, de står för nästan 25 procent av alla enhandsvapen som kommer in till Nationellt Forensiskt Centrum (NFC). Ombyggda start- och gasvapen som skjuter skarp ammunition är, i varje fall på kort håll, lika farliga som fabriktillverkade vapen. Det bör övervägas om inte smuggling av sådana vapen i de fall det görs av kriminellt belastade personer också bör anses som grovt brott, vilket skulle kunna åstadkommas genom en särskild kvalifikationsgrund motsvarande den som införs i vapenlagen och LBE.

Om start- och gasvapen beslagtas *innan* de byggs om och når brukarledet ger det möjlighet att förhindra att de används i brottslig verksamhet. Kan sådana beslag även leda till att personer som smugglar eller konverterar sådana vapen i volym kan identifieras är detta givetvis värdefullt för den brottsförebyggande verksamheten.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har deltagit vikarierande generaltulldirektören Fredrik Holmberg (beslutande), rättschefen Karin Erlingsson och verksjuristen Karin Engstrand (föredragande).

TULLVERKET

Fredrik Holmberg

Kopia till:

Finansdepartementet, S3

Tullverket

Verksledningsstaben

Kommunikationsavdelningen

Brottsbekämpningsavdelningen